TRAJNOSTNO

Invazivni plenilki v našem morju: Ekološka grožnja ali gospodarska priložnost?

Anja Kralj /27. 07. 2025 14.11

18

Na slovenski obali poteka prav posebna operacija. Poimenovali so jo slastna invazija. Tudi pri nas sta se namreč začeli širiti požrešna modra rakovica in riba skakavka. To je agresivna plenilska riba z močnimi zobmi. V Sredozemlju napada predvsem manjše pelagične, vendar tudi ostale ribe in lahko povzroča škodo v ribolovnih orodjih, tako da pregrizne mreže, poškoduje ulov. Ti, kot se je izkazalo v tujini, pomenita grožnjo nekaterim domačim vrstam. A zoperstavili se jima bodo na prav poseben način. Modra rakovica in skakavka bosta pristali v brodetu, na krožnikih skupaj s fuži, v polpetih ...

Modre rakovice že dlje časa pustošijo po Italiji, kjer se ribiške mreže namesto z raznovrstnimi morskimi sadeži šibijo pod težo modrih rakovic. Modre rakovice plenijo dragocene morske sadeže in so z močnimi kleščami, ki z lahkoto predrejo ribiške mreže, na videz neustavljive. S tem ogrožajo tako lokalni ekosistem kot prehransko varnost in preživetje ribiškega sektorja. Zdaj se je pojavila tudi v Sloveniji. In na slovenski obali so že združili moči v boju proti njej. Ne le to, ekološko grožnjo želijo spremeniti v novo priložnost za trajnostni ribolov in kulinariko. Operacija Slastna invazija Nove vrste naslavlja eno ključnih izzivov slovenskega morja – širjenje invazivnih tujerodnih vrst – z inovativnim pristopom: preobrazbo ekološke grožnje v trajnostno gospodarsko priložnost, so sporočili iz zavoda YouSea.



Modra rakovica | FOTO: Shutterstock

V slovenskem morju se namreč vse pogosteje pojavljata modra rakovica (Callinectes sapidus) in riba skakavka (Pomatomus saltatrix), ki že povzročata ekonomsko škodo ribičem in ribogojcem – od plenjenja školjk do poškodb mrež. Invazivna vrsta pustoši po morskem ekosistemu, saj je izredno agresivna pri boju za prostor in plenjenju.Modra rakovica (Callinectes sapidus) je med najbolj invazivnimi vrstami rakovic, ki so jo doslej potrdili v 19 od 23 sredozemskih držav. Čeprav modra rakovica še ni vzpostavila stabilne populacije, je njena prisotnost skoraj vsakodnevna, kar kaže na podoben trend, kot so ga po letu 2015 zabeležili v Beneški laguni, pojasnjujejo v zavodu za ohranjanje biodiverzitete morja YouSea.



Anketa ARHIV ANKET



Ali kdaj sami popravite pokvarjene stvari ali uničena oblačila ... ?

- Da, pogosto.
- Občasno.
- Odnesem na popravilo
- Nikoli.

MOŠKI ŽENSKA

Slovenci najraje popravljamo kar sami: od oblačil do pohištva

Najbolj brani

1 Invazivni plenilki v našem morju: Ekološka grožnja ali gospodarska priložnost?

2 Rjava invazivna alga, ki grozi Jadranu: 'Stanje je katastrofalno'

3 Zacvetel kralj agav, ki cvetove odpre le redko

4 Žejne krave in konji na srbski 'Suhi' planini: suša, kot je ne pomnijo

5 Slovenci najraje popravljamo kar sami: od oblačil do pohištva

ZERO WASTE



Super ideje in recepti za manj zavržene hrane

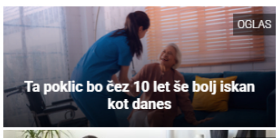





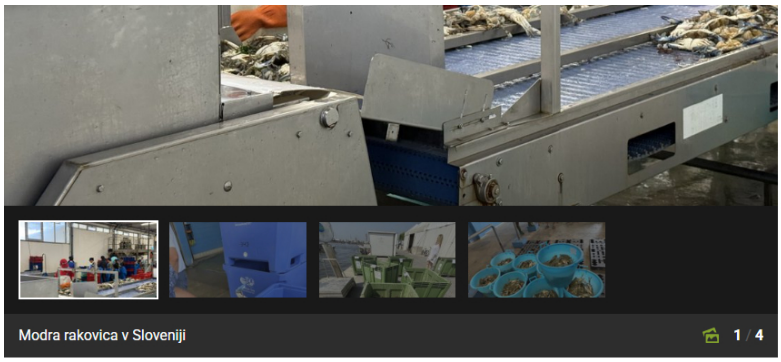

Modra rakovica v Sloveniji 1 / 4

Kakšno škodo je doslej modra rakovica povzročila v Italiji, kjer povzroča največ težav in ali bi lahko tudi pri nas se naselila v takšnem obsegu? Kot odgovarja Irena Fonda iz YouSea je v delti Pada modra rakovica v dveh letih povzročila do 100-odstotne izgube školjk v gojiščih in škodo okoli 100 milijonov evrov. Če bodo pogoji ugodni, se lahko podobna rast populacije zgodi tudi pri nas, opozarja. Podatki iz literature kažejo, da je najhujša situacija je v delti Pada v Benečiji in Emiliji-Romanji, kjer je modra rakovica v letih 2023–2024 povzročila praktično popolno izgubo školjk v gojiščih japonskih vongol. Italija je že leta 2023 namenila 2,9 milijon evrov nujne pomoči, skupna gospodarska škoda pa je ocenjena približno na 100 miilijonov evrov, leta 2024 so tam ulovili več kot 1.400 ton teh rakovic.

V Sloveniji še previdni pri intepretiranju škode

"Ker je vrsta izjemno plodna (ena samica lahko nosijo približno 0,75–8 milijonov jajčec) in tolerantna do različnih razmer, je primerljiv razmah možen tudi v Sloveniji, če bodo seveda pogoji zanje ugodni," ocenjujejo v zavodu YouSea. Strokovnjaki so trenutno še zelo previdni pri interpretiranju škode, ki jo povzroča modra rakovica v Sloveniji, so spomnili v koprski občini, ki prav tako izvaja podoben projekt.

"Ker v našem morju še nimamo zadostnih in dolgoročnih serij podatkov, vplive še ugotavljamo, vendar iz izkušenj od iz tujine, da lahko številčnost domorodnih vrst lokalno upade. Najbolj so izpostavljene predvsem domorodne vrste rakov, školjk in drugih nevretenčarjev, zaradi tekmovanja za hrano in prostor ter plenjenja. Največje tveganje v smislu gospodarskih dejavnosti pa je za školjkarstvo, saj te rakovice v gojiščih plenijo mlade školjke, ter za mali priobalni ribolov, zaradi poškodb mrež in plenjenje ulova iz mrež," pojasnjuje Fonda.

Kaj pa skakavka? Za kakšno ribo gre in kakšno škodo lahko povzroči v slovenskem morju?



Skakavka | FOTO: Shutterstock

"Skakavka je agresivna plenilska riba z močnimi zobmi. V Sredozemlju napada predvsem manjše pelagične, vendar tudi ostale ribe in lahko povzroča škodo v ribolovnih orodjih, tako da pregrizne mreže, poškoduje ulov. Je pa odličnega okusa," izpostavi Fonda.



PREBERI ŠE

Požrešna modra rakovica, ki jo najdemo tudi pri nas, terorizira delto reke Pad

Mestna občina Koper se je tako povezala z lokalnimi ribiči pri izvajanju monitoringa pojavnosti modre rakovice na desetih lokacijah, od Debelega rtiča do Izole. Monitoring bo potekal eno leto, v tem času bodo zbirali podatke o izlovu. Podatke bodo nato skupaj s slovenskimi in italijanskimi znanstveniki preučili ter določili nadaljnje potrebne ukrepe v naših vodah. Kako vse se bodo lotili odstranjevanja rakovice? Kakšna bodo pravila? Zaenkrat velja, da je v boju za omejevanje populacije najučinkovitejša metoda izlov. Na podlagi rezultatov monitoringa bodo nato zasnovani najprimernejši ukrepi za omejevanje populacije modre





rakovice, pojasnjujejo na občini Koper.

Od invazivke do kulinarične poslastice

Obe vrsti, tako modra rakovica kot skakavka sicer na mednarodnih trgih dosegata visoke cene in veljata za kulinarični poslastici, a v Sloveniji zaradi nepoznavanja in negativne konotacije izraza invazivna njuna tržna vrednost ostaja nizka – pod 4 EUR/kg. Manjkajo pa tudi učinkoviti načini ulova, organizirana distribucija in prepoznavna blagovna znamka, naštevajo v Zavodu YouSea. Zato bo po Sloveniji letos več kulinaričnih dogodkov, ki bodo med ljudi ponesli slastne recepte za uporabo teh invazivnih vrst. V Kopru so takšen dogodek že izvedli, obiskovalce pa je najbolj navdušil brodet z modro rakovico in polento.

Ali je s takšnimi ukrepi možno ustaviti invazijo modre rakovice in skakavke? Kot odgovarja Fonda, popolnoma izkoreniniti teh vrst najverjetneje ne bomo mogli, in tudi ne vemo ali bi se bilo smiselno truditi v tej smeri, lahko pa zmanjšamo njihovo število in morebitno škodo, ki bi jo lahko povzročile: s ciljanimi odlovi in komercialno rabo, razvojem selektivnih orodij in prilagoditvijo ribolovnih praks, stalnim spremljanjem populacij ter kulinarično rabo, ozaveščanjem, promocijo in razvojem blagovne znamke, da se poveča povpraševanje. Torej, da jih začnemo gledati kot novo priložnost za mali priobalni ribolov in kulinariko: *"Obe vrsti sta kulinarično odlični. Ko ju ponudimo na krožniku, hkrati zmanjšujemo njun pritisk na morje. Zato vabimo gostince in domače kuharje, naj ju z radovednostjo in brez zadržkov vključijo v svoje jedilnike."*

MODRA RAKOVICA SKAKAVKA

SORODNI ČLANKI



Požrešna modra rakovica: v Strunjanu so jih izlovili 278, tudi samice z jajci



Požrešna modra rakovica, ki jo najdemo tudi pri nas, terorizira delto reke Pad



Caszazemljo

Miši zaščitene albatrose poglodajo do smrti, zdaj jih bodo iz otoka izbrisali

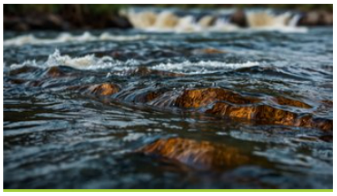

Caszazemljo

Pomorila jih je 'pandemija', slovenski raziskovalci jih zdaj rešujejo



Caszazemljo

Bomo še jedli dagnje? Zaradi (pre)toplega morja izčrpani habitati



24ur.com

Strupene ribe že v Jadranu, ali prihajajo tudi nevarne mravlje in papige?



24ur.com

Modra rakovica v Jadranu: invazivna, a okusna



Caszazemljo

Požrešna modra rakovica, ki jo najdemo tudi pri nas, terorizira delto reke Pad

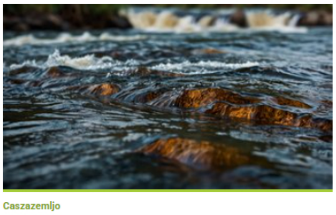

Caszazemljo

Ali eksotične ribe res osvajajo Jadran? Veveričjak, cunami riba, skakalka ...

Priporoča ProAd

KOMENTARJI (18)

Opozorilo: 297. členu Kazenskega zakonika je posameznik kazensko odgovoren za javno spodbujanje sovraštva, nasilja ali nestrpnosti.

PRAVILA ZA OBJAVO KOMENTARJEV

Za komentiranje se je potrebno prijaviti

PRIJAVI SE

Ombolo · 28. 07. 2025 10.08

Spoštovana novinarka, ko bo tržna cena teh rakovic res pod 4 eur/kg, jih bodo prodali že v predprodaji... V ribarnicah je cena cca 12 eur/kg, zato ne zavajajte.

ODGOVORI 0 0

AlexReal · 28. 07. 2025 08.56

Najbrž to ba problem rešljiv, kaj pa se dogaja z Japonskim dresnikom ? To je dejansko invazivna vrsta, pred katero smo očitno pokleknili in se nihče sistemsko s tem ne ukvarja več. Občasno pokosijo, potem pa se situacija ponovi znova.

ODGOVORI 0 0

Murkovzos · 27. 07. 2025 18.07 +3

Medtem pa evropska zelena rakovica "pustoši" drugod po svetu. Edina stalnica so spremembe! Človek nikoli ni in ne bo zmožen nadzorovat vsega okrog sebe.

ODGOVORI 3 0

Rožice so zacvetele
27. 07. 2025 18.51 +1

Murko...še sreča.

ODGOVORI 1 0

Kaskader · 27. 07. 2025 17.30 +9

Zoologom in botanikom je kristalno jasno, kako je potrebno ravnati s tujerodnimi invazivnim vrstami, da se zaščiti avtohtone. Evropskim politikom pa nikakor in delujejo proti vsem pravilom in z našim denarjem celo financirajo razplod Rjuharskega lenivca v Evropi.

ODGOVORI 9 0

kinimod · 27. 07. 2025 17.07 +0

Vedno več je nasilja žensk nad možkimi

ODGOVORI 3 3

Rožice so zacvetele
27. 07. 2025 18.55

kinimod...predvsem nad moŽkimi.

ODGOVORI 0 0

Jimi1 · 27. 07. 2025 16.01 +7

Kot razumem bi se še nad Božjim darom pritozevali... Tim 2m vrstam vzeti vsakršno zaščito in v lonec z njima. Jima bo žal da sta napadli Slovenijo. Kje ju lahko nabavim?

ODGOVORI 8 1

Hugh_Mungus
27. 07. 2025 16.05 -5

One niso nikogar napadle, samo živijo svoj lajf. Grožnjo vidi samo človek, ker se boji sprememb in si želi statusa quo.

ODGOVORI 5 10

Hugh_Mungus · 27. 07. 2025 15.45 -11

Kako ogabno, da o živalih pišete kot o grmovju ali o sovražniku... Čuteča živa bitja so, ki gredo s trebuhom za "kruhom".

ODGOVORI 3 14

Kaskader
27. 07. 2025 17.29

+4

Zoologom in botanikom je kristalno jasno, kako je treba ravnati s tujerodnimi invazivnim vrstami. Evropski politiki pa delujejo proti vsem pravilom in z našim denarjem celo financirajo razplod Rjuharskega lenivca v Evropi.

ODGOVORI 4 0

medŠihtom · 27. 07. 2025 15.45

+0

prestrašenemu slovenčku je vsaka stvar vesoljna grožnja. hrvatu pa poslovna priložnost ki jo tudi izpelje. dejstvo zadnjih 35 let.

ODGOVORI 8 8

fljfo
27. 07. 2025 15.59

+6

No, tudi vam Hrvatom glih ne ratuje vse...

ODGOVORI 6 0

Rožice so zacvetele
27. 07. 2025 18.09

+4

medŠihtom... zakaj potem Hrvati životarijo, ker so tako poslovno sposobni, Slovenci pa odlično živimo? Zanimivo, kajne? Govorim pa o Slovencih, ne priseljenih v Slovenijo.Polno vas je iz poslovno sposobne Hrvaške, zakaj že?

ODGOVORI 5 1

devote · 27. 07. 2025 15.19

+14

ce znamo s tako lahkoto druge vrste iztrebiti bomo pa se ti dve...

ODGOVORI 14 0

